

Any XIV

Barcelona 17 de Octubre de 1901

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Copia fot. de Ogeran (Paris)

Comtesse de R....

Famosa domadora
que ab aplauso trevalle
diariament en lo
TIVOLI 'CIRCO EQUESTRE

L' abrich

Epissodi històric contemporani

Carta primera

Estimat pare; Serveix la present per dirvos que desde qu' ha comensat 'l curs, estudio com un boig. Aquest any penso quadrarm'hi y fins vull que 'ls diaris parlin del vostre fill.

No més tinch que demanarvos una cosa... Als dematins quan vaig á classe, ja fresqueja. Vos, en Bonifaci Bonafé, lo propietari més rich de la Segarra no podeu consentir que 'l vostre fill estudiant lleys á Barcelona, 's peli de fret com qualsevol pella canyas... Apropòsit; si veyéssiu quins abrichs més elegants s' estilan aquest hivern!...

Nada, pare; espero qu' al tornar l' ordinari m' enviaréu un parell d' unsas d' aquellas que teniu á recò... Jo, en cambi, us prometo tornar al poble coronat de gloria.

Entretant rebèu vos y la mare, una abraçada de vostre fill que us estima, (envièu els quartos).

Eudalt.

Post datu. Ara penso que 'm diréu; Y de la capa del any passat ¿què n' has fet?

Ay pare... ¡massa bon cor!... Ha fet la mateixa fi del sobretodo d' ara dos anys, aquell que, com recordaréu, me vaig vendre per donar caldo á un pobre manobre caygut de la bastida, que tenia la dona cega y dos fills esguerrats. La capa de referencia va anar á la casa de empenyos... ¡Una dona desvalguda, una viuda ab un fillet morintse de fam! ¡Ay pare, jo no puch veure llástimas... alló trencava 'l cor!

¿Pero y la papeleta d' empenyo? 'm direu... ¡Ay pare del cor! lo nen morí de necessitat y jo vaig haver de pagar l' enterro... venentme la papeleta.

En fi, massa bon cor!.. No puch veure llástimas... Pero aquest cop, si m' enviéu las dugas unsas, seré inhuma, egoista, tot, pero no 'm vendré l' abrich.

Val.

Carta segona

Volgudíssim Eudalt; Acabo de rebre la teva carta, que hi llegit á la mare. Ella ha plorat y jo m' hi conmogut... per més que ja 'm fan mala espina tantas obras de caritat.

En fi, com vull creuer que no 'ns enganyas, aquí van las dugas unsas perquè 't compris l' abrich. Pero ab la condició de que 'ns envihis la prenda ab l' ordinari, puig ta mare vol veure si t' han enganyat ab el género y jo... vull cerciorarme de que no m' enganyas com un xino.

Reb una abraçada del teu pare.

Bonifaci.

P. S. Fill del meu cor. D' amagat de 'n Bonifaci t' envio mitja unseta perquè segueixis fent obras de caritat.

Aquest cop cómprat l' abrich y sobretot, no te 'l venguis, puig ton pare s' enfadaria. Jo ja pensaré ab tu.

Ta mare que t' envia 'l cor.

Maria Creu de Bonafé.

Carta tercera

D. Joan Capviu.—Barcelona

Antich company; Recordant la ferma amistat que 'ns uni en lo servey del rey, vull demanarte un favor.

Tinch un fill en eixa ciutat qu' estudia tercer de dret y 'm temo que vagi *tort*. Tot sovint 'm demana diners pretextant obras de caritat, que ja pican en historia.

Aixis donchs, 't prego que t' informis del tarannà que porta y m' avisis ab tota franquesa.

Ton antich company de milícia.

Bonifaci Bonafé.

Carta quarta

Estimat pare; Cumplint 'ls vostres desitjos, aquí va l' abrich.. M' ha costat quaranta duros, ni una malla menos, pero es magnífich.

Com sabéu de comptar, no us diré que valguent quaranta duros, hi quedat en descubert de vuyt, qu' espero m' enviaréu.

Suposo que l' abrich agradará á la mare... Si troba massa clar aquest *marrón*, digueuli que me 'l faré tenyir de negre.

Apropòsit; ara es moda posar lo nom del propietari sota del coll. Solsament que 'l sastre va equivocar-se y va posar'hi 'l nom d' un altre client, un tal *Joan Capviu*, en lloch del meu. Ja ho faré treure...

Sense altre particular, espera l' abrich junt ab la mitja unsa, vostre fill.

Eudalt.

Carta quinta

A n' en Bonifaci Bonafé.—Sanahuja.

Apreciat amich; Vaig rebre la teva carta y ab mon caracter viu com una centella, desseguit vaig posar fil á l' agulla.

Precisament tinch també un fill que cursa dret y coneix al teu xicot.

En primer lloch, vius enganyat si 't pensas que 'l teu hereu está en lo tercer any. No ha pogut passar del primer perquè está abonat á carbassa perpétua.

En quant á sa conducta, es la següent; al dematí carambolas, *academia* á la tarde y burro al vespre. (La *academia* es de... billar).

Per cerciorarme per mi mateix, ahir vespre vaig anar al café que frequenta 'l teu fill y per fer'ho més al viu vaig jugar á la mateixa taula de burro qu' ell. Allí, 'l teu hereu va perdre bitllo-bitllo quaranta duros en hermosas monedas d' or, las quals ves quina casualitat! van passar á la meua butxaca junt ab deu més.

Haguessis vist al teu fill com rebotia las cartas.... Hasta feya por!... Per fi, més pelat que una rata, va desapareixer per escotillo.

Al alsarme de la taula verda vaig tenir un gros disgust. Un magnífich abrich *marrón* d' aquest any, havia fugit del penjá robas.

Van ferse mil indagacions pero l' abrich no surti. Duya 'l meu nom al coll, pero 'l nom se treu y 'l cor 's tenyeix. Així donchs me 'n despedeixo y com que me l' han robat al teu servey, els quaranta duros guanyats al teu fill me servirán per un altre

y 'ls deu restants 'ls regalaré al meu hereu en pago de 'ls seus informes.

Aixó es lo que hi ha sobre las obras de caritat de ton fill. Lo demés, posaho en quarentena.

Reb un abrás de ton antich company.

Joan Capriu.

Epíloch

La Maria Creu de Bonafé al llegir la carta darre-
ra, caygué en b'sca y va jeuré quinze días.

En Bonifaci Bonafé en lloch d'enviar la mitja
unsa per l'ordinari, va baixar ell mateix ab una bo-
na vara de freixa.

L'abric marrón torná á son antich propietari y
las dugas unsas y mitja al seu amo.

En quant al Eudalt... no es facil que tingui fret
aquest hivern per més que glassi.

Son pare li regalá un... *fech* de cops de vara, que
'l farà passar l'hivern entre llansols.

Ab l'aditament que, bon punt s'alsi del llit, el
càvec y 'l cabás ja l'esperan, puig son pare li diu
continuament mostrantli 'l puny:

—¿Advocat, gran pillo?... ¡Pagés serás! Prefe-
reixo mil cops més un tarrós qu'un lladre.

RAMON BERENGUER

AMOR Y TESTOS

Diàlech ensonetat

—Cent besos darte vull, dona estimada.

—Resme'n cent, mil ó mes, puig só ben teva.

—T'adoro y tu m'adoras sense trova...

—Per ton amor, es cert estieh cogada!

—Jo venero lo teu somris de fada.

—Jo 't dich que sols tú ets la vida meva.

—Calla, per Déu, que ton parlá 'm subleva.

—¡Com callar, espós meu, n'estieh xiflada!

Aixis parlavan dos sentats á taula

enmaridats de fresch y aixó no es faulta.

Mes de sopte los hi va entrar tal *bola*
no sé per 'hont, que ¡Adeu, cel y alegrias!
donchs ja portan trencats en quatre dias
quinze plats, dos quinqués y una cassola!

RAMPELLS.

¡Oh, l' honra!

Un nin dins la cambra plora;

y á la sala del costat

s'óuen crits de: —¡Sort traydora!

—¡Deixam! ¡Deixam, desgraciad!

¡Ja que has enganyat la mare

no vulguis pateixi 'l fill;

puig la conducta del pare

posa sa vida en perill!—

* *

Pel castell va hermosa dama

com boja de assi y d'allá;

mentres la comtesa, clama

lo qu'ell en lo altar jurá.

Pró el comte, que crengosarne

com molts, de la *immunitat*;

l'amenassa ab acabarne

desfent aquell nús sagrat.

* *

¡Cás que l'coneixém per "honra,"

y que l'hom se 'l creu de "Dret"!

Falta la dona: es deshonra.

Falta l'home: molt ben fet.

Mr. JEAN ESPILL.

AL BUEN CALLAR

Ab un vareig discutir,

(puig jo no ho podia admetre)

que, igual fos saber de lletra

que sapiguer de llegir,

Impávit vareig sufrir

lata tant intempestiva,

pró al ferse aqueixa un xich viva

y tossut mon contrincant

vareig callar jo, pensant;

Malaguanyada saliva!...

QMIMET DE LAS COPLAS.

PLUJA D' ISTIU

LEMA: A qui no vol caldo...

Dedicada á mi mateix.

Deu mesos sols feya

que n'era casat

quan ja *la de casa*

me clavá pel nas

una *guardiola*

y al cumpri 'ls tres anys

m'havia entregadàs

dos *pesos* iguals

á la que als deu mesos

tingué á bé portar'm.

Jo entre mi pensava:

—Noy, aixó va mal,

mes..., á la tercera

de vencida va...

¿qui sab si aquest ditxo

será ó no vritat?

¿probém mes fortuna?

¿probém-la? endavant

Tableau: bessonada,

dos noyas de raig

Manoy quina pega;

aixó es colossal

Casi vull pensarme

y 'm pense acertar

qu'en lo cel se tiran

los angels pel cap

las molts *guardiolas*

que per 'lli tindrán,

y tots dins ma casa

venen á parar.

Per si aixó fos, plego!

no 's dongués el cas

de que portés *verno*

la dona. A plegar

que es alló que diuen;

no 's pot badar may.

¡Deixéuvos de cosas!

—Quan un home no te feyna

¿qué ha de fer?

—Passejarse, menjá y veure

y no fa res.

Lo qu'es aquesta teoria

no va mal!

per aquell que á la butxaca

te algun ral;

pero jo 'ls ben asseguro

de debó!

qu'entre aquets sers felicissims

no hi soch jo.

Ja fa prop de sis setmanas

que ho vaig fent

y ereguén que vá *malorum*

¡malament!

puig menjáu, (si bé que ab pena)

passejáu,

y si encara hi há tabaco...

¡fins fuméu!

Pero 'l qu'es á la butxaca

va molt mal

si es que no podén portarhi

ni un sol ral.

Per xo jo que en eixas cosas

so gat vell,

casi casi... no 'l practico

aquest consell;

que 'ls consells que van bé al home

son aquets:

¡Menjar, beure y passejarse...!

¡y molts ralets!!

S. BRUGUÉS.

A. RIUS y PUIG.

But-llofa-Waal-12. Després de viatjar cinch dias ab l'automóvil de marras, arribo a un campament boer del Transvaal. Els burghers 'm reben ab honors militars com pertoca a un enviat de LA TOMASA.

Pega-Foort-13. Tinch ocasió d' assistir a un combat, ahont queda demostrada la superioritat inglesa. En aquest sentit, un corresponal del Times, tima al seu periódich.

Camelo-land-14 Tinch una interviueu ab dos presoners inglesos. Es la 124ª vegada que cahuen en mans de la boers. En cambi els seus compatriotas fusellan als últims desseguida.

Tururut-Koop-14. Allistat en un commando caich heróicament. 'M sembla que no ho contaré. Avisin a la mare.

A bordo de l' "Water-Closet" -14 1y2. Els inglesos 'm condemnan a ser deportat. Surto cap a Santa Elena. Llestos! Ja no telegrafiaré mes. Al menos Santa Elena 'm fés tants bons tractes com una Elena que jo coneixia y no era santa.

MISTER COSTA.

MISCELANEA

—Aquet que 'm segueix fa cara de car
ll. Si serà don Caimito, l' hereu del de
las húngaras? Com'que no sé aquest llen-
guatge, li ensenyaré un duro en pesa.
Es l' idioma universall.

—¿A què te dedicas ahora Gutierrez?
—Al presente, vichilo una casa de choch.. para que no
molesten als que tiran de la oreja á Chordi.

—A estudiar forsa minyóns,
y al que arriui á cardenal
y escrigui una pastoral
li regalaré bombóns.

A CA 'L BARBER

—Ja pot seure, senyor. ¿Què ha de ser? afaytar ó tallar cabells?

—Afaytar. Sembla que 'ls cabells no 'ls porto gayre llarchs; encare poden anar.

—Si vol, los arreglaré una mica.

—Bueno, arreglémos.

—Torna á fer calor, ¿veritat?

—Bastanta.

—Ab l' aigua qu' ha caygut aquestos dias, sembla mentida. Hauria de comensar á fer fresca ja, ¿no li pareix?

—Naturalment... ¡Ah! Aquí al costat del nas hi tinch una verrugueta... vagi ab cuydado, ¿eh?

—No tingui por. M' agrada 'l caràcter de vosté, perquè es franch y diu las cosas ab molta amabilitat.

—¡Uy!..

—¿Li faig mal?

—Una miqueta. Sembla que m' ha tallat—dich aixugant la sanch.

—No, es una petita rascadeta. Jo á vosté 'l coneix y no sé de qué.

—Molt fácil.

—¿No va anar als toros diumenje? Crech haverlo vist á la plassa nova.

—No pot ser, porque no hi vaig may. Es un espectacle que 'm disgusta.

—Tinch aixís com una vaga idea d' haverlo vist en algún puesto donchs.

—Es molt probable.

—Es sabater vosté ¿veritat?

—No senyor, soch manescal, pera servirlo.

—Gracias. Donchs, jo l' havia prés per un sabater qu' está en lo carrer del Congre, número 14, bis. Tenen tots dos la mateixa cara.

—Permétim, crech que cada hu déu tenir la seva.

—Home, dispénsim; vull dir que s' assemblan moltíssim.

—¡Ay! ¡ay! ¡ay!

—¿Qué? ¿qué li passa?

—Res; m' hi jugo un peix que m' ha tallat la verruga.

—¿Vol dir?

—Si home, si. No badi, per l' amor de Déu...

—Li he escapat una mica. poca cosa. No s' es panti per aixó. Vosté fa la cara de tenir ideas adelantadas ¿Es modernista potser?

—S' equivoca. ¿Que porto 'ls cabells á coll-y-bè, per ventura?

—Té rahó; m' havia mal fixat. Veu, jo soch republicà hasta la médula dels ossos. Soch un gran entusiasta y un gran admirador de 'n *Lerruch*. ¿No 'l coneix vosté á 'n *Lerruch*?

—De vista.

—No sè lo que pagaria pera poguerlo afaytar de franch; si, senyor, voldria tenir aquet gust.

—¡Recristo! Tingui compte; en lloch d' afaytar sembla qu' escati peix. Ja m' ha tallat altre vegada.

—Casi gens. un petit granet que tenia aquí al sota-barba. Donchs, com li deya, m' agradaria co-

neixe 'l á ne 'n *Lerruch* pera demanarli un favor. Es un gran patriota, y sobre tot un acérrim defensor de la classe obrera.

—Ja ho crech. ¿Y quin li voldria demanar, si 's pot saber?

—Que s' interessés per nosaltres perque 'ls diumenjes, poguessim plegar á las quatre. Nosaltres no tenim horas; y francament, ja 'ns hauriam declarat en huelga si no fos per aquestos qu' afaytan á quinze cèntims ab los quals no hi estém gayre bé... ¿Rissém el bigoti?

—Rissém.

—Los burgesos ens explotan miserablement, *senyor mio*.

—Qué si, que si; es lo que jo dich. Y 'l ser dependent barber té la seva importancia. Jo á aquets qu' afaytan á quinze cèntims los penjaría. Aixó es desprestigiar l' ofici y posarlo als peus dels caballs.

—¡Figuris! Y de nosaltres no hi ha ningú que s' en cuydi. ¿Per ventura no som més dignes de respecte 'ls dependents barbers que 'ls de drogas y ultramarinos? Veyám, digui.

—Mil vegadas... ¡Llamp de Deu! M' ha cremat tot el llabi. Pari un poch d' atenció.

—¿Vol dir?

—Si, home, si, vull dir. Lo seu entusiasme per en *Lerruch*, me perjudica de mala manera.

—Pero vosté m' ha dit que 'l coneixia... ¿no es cert?

—De vista, si. Enllesteixme depressa.

—¡Ah, si jo 'l pogués afaytar á n' aquest home!

—Estaria fresch.

—¿Com? ¿qué diu?

—Vull dir qu' estaria molt content. Gracias á Deu qu' estich llest. ¡Bravo! M' heu deixat lo cutis bastant desmillorat, mestre; pero estich contentíssim d' haver sortit de las vostras mans ab lo cap sancer. Jo veuré á n en *Lerruch*, com vos li diheu, vos ho prometo. Li parlaré de vos, de vostra emancipació y de lo malament qu' es'eu—los de la vostra classe—ab los que afaytan á quinze cèntims. Vencerém obstacles, aplanarém dificultats, amich meu. Dasd' avuy me prenc un interés grandíus per vosaltres y per vostra justa causa y 'm converteixo en defensor vostre; y, ó, jo deixaré de ser manescal, ó entre 'n *Lerruch* y jo conseguirem que 'ls dependents barbers feu festa tots los diumenjes desde las quatre en amunt, com es vostre desitj. Ab dos condicions, empró...

—¿Quinas son?

—Primera: que mentres afaytéu se us prohibeix terminantment enrahonar; y, segona: qu' en totas las barberías s' hi fixin uns rotuls que diguin: *No s' admeten propinas*.

FRANCISCO SISA.

EPIGRAMA

Un catalá digué á un altre;

—A veure si tú sabrás

com se 'n diu de la paraula

"andaluz" en catalá.

—Donehs per mi 's diu de igual modo

¿que no 't sembla igual á tú?

—Nó; "andaluz" en nostra terra

vol dir un camina—lium.

PERE VALL.

MAS PRIMERAS RELACIONS

La escena que vingué luego
va sé una terrible escena...

Lo pare de un servidor
y lo pare de la nena,

tots dos a torn 'ns miravan
jo plorant, y ella jeyent
y després van comensarne
á incoreparnos ferosment;

—¡Grandíssim bréto!—el pare

'm cridava—¡Depravat!

que detrás de las faldillas
d' eixa mossa, t' has locat...

—¡Mala filla! deya l' altre

¡Lasciva, dropa, xarxó!

Apa... tápat desseguida!

¡Tápat desseguida aixó!

(En efecte, testimoni
de nostras lluytas sagnants
la noya... ensenyava encara
sos més recóndits encants)

—¿Es aixó, cridava 'l pare,
lo que t' ensenyo, mal fill?...

—¿Es aixó, lo que t' predico
perqué fugís del perill?

—¿Que n' has fet de ta ignocència
als divuyt anys, seductor?

—¿Hont es, filla, la teva honra?

¿Qué n' has fet del teu honor?

Y aixís per aquest registre,
van seguir tots dos cridant.

Jo, agenollat, escoltava...

Ella escoltava plorant.

Per fi *alló*, que 's ressentia
ja de llarch y cansoné,

lo pare volgué acabar'ho

y cap á mí se 'n vingué;

—Au! aixecat, ¡cap á casa!

¡Allí 't caurá un bon ruixat!

y va agafarme la orella
tirant com un condemnat.

Com qui un cabrit arrossega
m' arrastrava detrás seu,

pro 'l sabater s' interposa,

cridant ab terrible veu;

—¿Ah, si company?... ¿Cap á casa?

¿Y qui paga lo trencat?

¿Con que aixís deixéu ma filla

després que l' héu deshonrat?

—¿Y ara? ¿qué diu aquest home?
lo meu pare respongué.

¿No hém quedat fa poca estona
en que aixó s' acabés bé?

¿No 'ns hém promés l' un al altre
qu' al trobar als dos mussols,
cadascú 'l seu s' enduria
y... li treuria la pols?...

—Es vritat, pro jo no 'm creya
trobá un *consumatum est*...

May podia figurarme

qu' havian trencat ja 'l test...

Ja podéu, donchs, suposarvos

que tal com me l' héu deixat,

no puch quedarme ab la mossa.

¡S' ha de pagar lo trencat!

—¿Y de quin modo?

—Ab casori;
anant á veure al rector!

—Vaja, company, no 'm feu riure,
veig qu' estéu bastant d' humor

—¿Es dir donchs qu' aixó us fa gra-
Veyéu no us fassi sufri... -cia?

¡ó jo no responch de mí!

—¿Y creyéu que jo, 'l seu pare,
admetré que 'l meu brivall

s' esguerri, lligantse ab una

xicota qu' es un caball?...

—Ey, no insultém!

—No la insulto;

pero vos sabéu com jo,
que vostra filla ab las calsas

no conceix aturadó.

Ella es l' única culpable

si 'l meu noy s' ha pervertit.

Ella es qui 'l fa llevar d' hora,

qui 'l fa fer tart á la nit...

—¿Donchs com es qu' avans no ho

L' ha embruixada aquest mocós (feya
ja que tots dos tenen culpa

vull que la paguin tots dos!

—Pro ¿de quin modo?

—¡Casantlos!

—Pro, ja sabréu que 'l xicot

no guanya ni per sabatas...

y si ella no porta un dot!..

—¿Dot, héu dit?... No té ni un xavo!

l' héu de pendre tal com vé!

No més té 'l dot de 'n Comellas..

—Donchs fill meu, no farém rè.

Pobre, vistosa y... llaugera

de cascos, es massa creu...

Avans que jo hi consenteixi

¡primer embarco al hereu!

—Donchs ¿per qué la desgracia?

—¿Perqué ella va detrás d' ell?...

—¡No 'l criéssiu tan *corrido*!

—Tinguéu ella més cervell!...

Alli surti tot, Els pares

no 's varen callar ni un mot.

Alli va surtit la «vaca»

va surti 'l «tarit-larot»

Y al últim, faltant dieteris

y faltant mots insultants,

van agafarse 'ls dos guetos

y van venir á las mans.

Y allí, demunt de la sorra

lo tirapeu y 'l bastó

van voleyar una estona

fins qu' acabá la funció,

emportantmen jo al meu pare

ab lo nas tot plé de sanch

y aixugant al seu, la noya,

un ull fet un esboranch...

Sort vam tenir jo y la mossa

qu' aixís el belích ardor

de 'ls dos vells va desfogarse

y aquell jorn per nostra sort,

no va haverhi com tomiam

un famós tip de crostóns?...

Pro en cambi, desde, aquell dia,

jaden, nostras relacions!

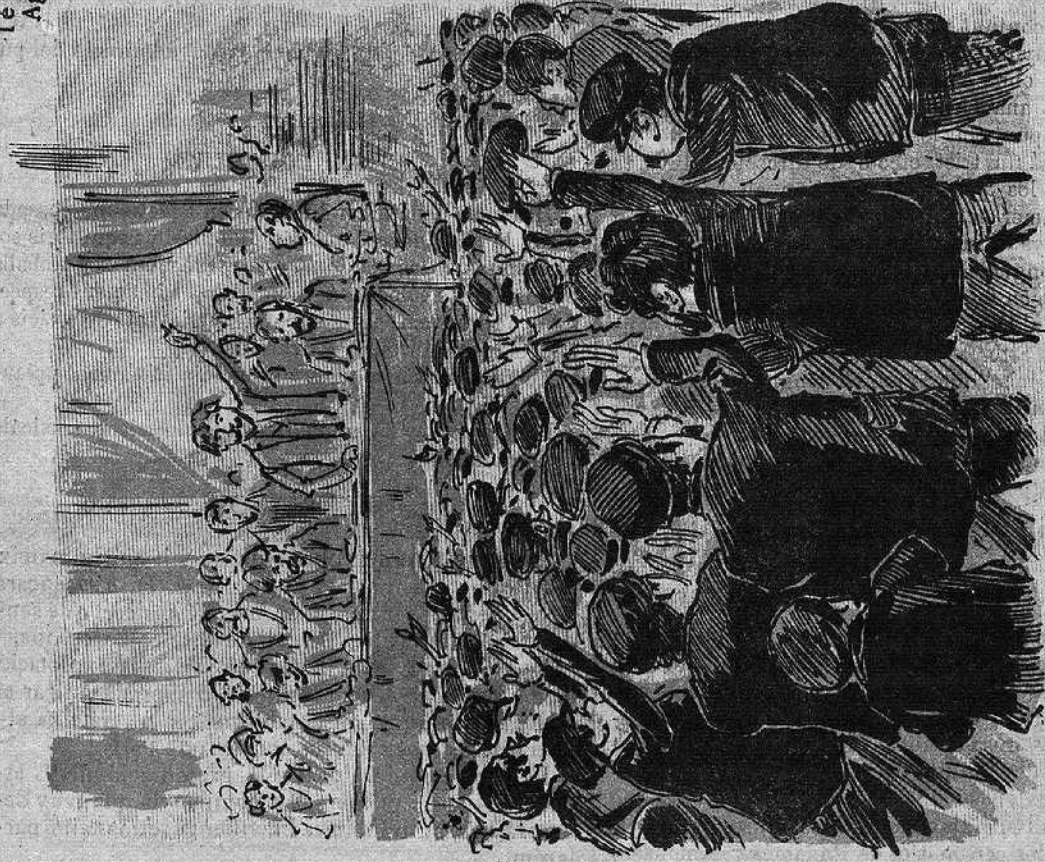
M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

En profit dels seus paganos
els Consums ha reduhit.
Té un cap molt gros l' Aguilera,
Aguilera de Madrid!

Fins avuy els nostres simpàtics paletas, edificants, no
passavan de l' altura del terrat; ara ens han ensenyat que
podem arribar encare mes amunt: á la perfecció en el mo-
do de fer huelgas.

Y en tant que d' aquesta patria
l' horitzó se 'ns vá enfosquint,
voltat per aixams de mosques
el jayo segueix dormint.

Divendres passat se donaren cita tots los modernistas a n'aquet teatre y l' ompliren á vessar, causant verdadera satisfacció á la Empresa y al *auteur* festejant Sr Rosiñol.

La causa d' aquest aconteixement era l' estreno (on catalá) del drama (sic) comedia, crítica y demás *yerbas* de dit escriptor, batejat ab lo nom de *Libertat*!

L' éxit que tingué, fou sumament extraordinari no habentnos causat cap estranyesa l' *aconteixement*, donada la concurrencia que hi assistí.

No tractém de treure *méris* á la obra ni forné una crítica, ja que ho ferem degudament al ser estrenada en Novetats, pero si nos estranyá que lo publich de gale-rias s' entussiasmés en algunas frasses que ditas en obra de altre autor, haurían provocat un verdader ca- taelisme.

Si bé creyém no debém parlar de *Libertat*! per ha-ber'ho ja fet ab tota imparcialitat, en son estreno, pen-sém que per nostra missió havém de dir algo del de- sempenyo que hi han donat los actors catalans.

La bona direcció del Sr. Borrás, sols se vejé patenta en las escenas de conjunt que estigueren ben presentadas, habentse descuydat per cumplir tot lo demás, inclús l' estudi de la obra, puig en lo día del estreno, casi tots los actors anavan de *cucurulla* com se sol dir, mortificant l' apuntador los oïdos dels concurrents.

Además causá un trist efecte de direcció, al veure que casi tots los personatjes vestian ab la mateixa roba en lo primer acte que en los restants, ab tot y haberhi deu anys de interval.

Dilluns se dongué la tercera representació y ja casi lo teatre estava en familia.

Donat que la Empresa resuscita obras ja conegudas en altres teatros, podría posar en planta l' *Arran de terra* de Guimerá que tant éxit tingué en Novetats, al estrenarse en italiá y més tart en Mataró y Sabadell ahont segons noticias ni va poder acabarse.

La audició de *Arran de terra* seria demostració pal- pable de favoritisme al autor y *protecció* al publich.

NOVETATS

Pera dissapte passat estava anunciada *Aida* y debia encarregar-se de la protagonista la Sra. Petrozky pero á última hora se indisposá dita artista y la coneguda tiple Sra. Robert, s' encarregá de la protagonista sor- tintne bastant airosa ab tot y la deficiencia de sa veu en la corda aguda. En dita ópera hi debutaren la con- tralt Srta Dachs y los baixos Srs. Faff y Oliveras, que siguoren aplaudits, aixis com los Srs. Escursell y Aragó, desempenyant los personatjes de Radamés y Amonasro respectivament.

Diumenje passat se dongué la segona representació de dita ópera y sense anunci de cap classe resultá la última de la temporada, ab tot y faltar casi la meytat de las funcions anunciadas.

Sentim lo fracás de la empresa Vidal y Llimona y ho sentim doblement perque ab son procedir haurá perdut tota la forsa moral que tenia, ja que per ser la que representa á la casa Ricordi de Milán, es sabut qu' es bastant exigenta ab las empresas de teatros que per sort ó desgracia han de estar supeditadas á ella.

Ara ab lo incumpliment de sos compromisos tant ab los artistes com ab lo publich ¿com podrá exigir forma- litats de contracta?

Tirem'hi un vel á acció tan ridicula y *allá se las com- pona*.

Fins lo dijous pròxim dia 24, estarà tancat aquest teatre y en dit dia hi comensará á actuar una nova Empresa que ha de fer la temporada de hivern tenint ja contractada una nova companyia comich dramática que dirigida per los reputats actors Sr. Piera y lo Sr. Bu- xens, (de poch vingut d' America) ne forma part nostra primera actriu Sra. Mena, sent lo propósit de la Empresa y per ende de la companyia, explotar lo género melo- dramatch á que tan aficionat hi está lo publich d' aquest teatre.

Ab la bona direcció dels actors esmentats, confiém se lográ un bon resultat.

GRAN-VIA

Dilluns passat ab *El cabo primero* y *La tempranica* debutá la Srta. Mendoza que ha vingut ja feta una verdadera primera tiple, per lo que sigué sumament aplaudida, principalment en la primera de ditas sar- suelas, vejentse precissada á repetir la cansó corejada del segon quadro.

L' *home artificial*, segueix sent l' admiració del pú- blich.

TIVOLI CIRCO EQUESTRE

Dos nous debuts han hi hagut en la setmana passada y son lo trio *Jurgens* que fan dificilissims equilibris so- bre esferas y los *Alexander* que executan sos treballs en torniquets colocats á una altura sumament respec- table, imitant en alguns de sos arriesgats exercicis á los dels notabilissims Rizzarellis.

Abdós debuts han sigut ab justicia sumament aplau- dits.

Pera avuy están anunciats uns eléctrichs musicals ab lo nom de *Crescendos*.

LE TRIANON

Ab aquest nóm s' obra aquesta nit en lo mateix local que avans portava el nom de *El Paraiso*, encara que superbamena reformat, un café concert que sens dupte será lo primer en son género de Barcelona.

La empresa que s' ha fet carrech de la explotació de *Le Trianon*, sabem qu' está disposada á tirar el resto, á fi de posar son establiment á la mateixa al- tura que 'ls mes famosos concerts de París.

La decoració del local y la presentació de 'ls es- pectacles es de primera. La companyia qu' avuy de- butará es escullidissima. La vinenta setmana 'n par- larém.

UN COMICH RETIRAT

ELS PRIMERS FRET'S

—Y donchs ¿que no vol castanyas?

—No pas d' aquestas, pubilla. Com qu' encara veig d' istiu y es molt el fret que tragino, casi casi, ne pendria de las altres. ¡Per apar calent!

Es la capa del Pansit
la primera qu' ha sortit.

—¿Y are, fredolich? Tu si que te la posas aviat
—Ja veurás: com no tinc jaqué ni americana,
això 'm dissimula la falta.

Regalos als lectors

— DE —

LA TOMASA

CONDICIONS

1.ª Pera l'adquisició del regalo dintre de Barcelona s'ha de presentar el *cupó* (no cal retallar-lo del periòdic) en nostra Administració S. Ramón, 6, junt amb l'import corresponent.

2.ª Els lectors de fora faran la mateixa operació, presentant el número al corresponent respectiu, qui inutilitzarà el *cupó* y per son conducte rebràn l'exemplar.

3.ª Els *cupons* primas caducaran al cap de vuyt dies ó avans si s'agoten l'obra anunciada.

4.ª Els corresponents de fora tindràn el desquento de costúm, avisant-nos cada setmana el número d'exemplars que desitjan se 'ls remeti ó tenen encarregats.

LA TOMASA CUPÓ PRIMA N.º 6 (1)

Que dona dret á adquirir per
UN RAL
la joguina en un acte y en prosa

¡18!!

original de CONRAT ROURE, qual
p en corrent es lo de

Una pesseta

1) Caduca als vuyt dies ó avans si s'agoten els exemplars.

Campanadas

¡Caballers, sembla que ho donguin això de las huelgas!

Huelga á Barcelona, huelgas á Cadiz, Gijón y cent punts més y per fi de festa en lo Congrès obrer de Madrid s'acorda pe'l proletariat revolucionari, la huelga general á tota Espanya.

Es veritat que del dit al fet hi ha temps de pensars'hi, pero no es menos cert que'l acord esta prés y tot venint als obrers la rauxa de cumplirlo.

Si'l sigle XVIII va ser lo de la filosofia y lo XIX lo de las llums, sembla que'l sigle XX está destinat á ser lo de las huelgas.

La lluyta entre'l capital y'l treball ha arribat al seu periodo agut y un s'ha de manjar al altre. Las concessions son inútils y no tenen més importancia que la de un compás d'espera, per tornar á comensar ab més furia. Las concessions lluny de desarmar al treball lo fan més exigent.

Está escrit. Lo regimient capitalista acabarà per ser devorat tart ó d'hora pe'l regimien del treball.

¿Anirà més bé allavors la humanitat? ¿Serà més feliça la especie humana?

En rodó pot afirmarse que no. El mon nou que s'está elaborant, y quals batechs uterins son aquest esclat de batallas que promou la lluyta de classes — serà més infelís, cont cops més infelís que'l mon actual.

Poch li queda ja que riure á la humanitat... Aprofitem-nos, donchs, ara que'ns vaga.

A Santa Creu de Tenerife un jove tinent d'infanteria dispará son revolver sobre un paísá y'l deixá mort, no més perquè'l infelís havia ensopegat ab lo militar en un passeig públich.

A la quenta'l tinent havia surtit del Colegi feya poch y tant ple de fum y d'orgull, que's considerava inviolable *ensopegablí*.

¡Gran manera de que 'ls es anysols contribuim de gust á sostindre aquesta numerosa y lluhida oficialitat que'ns está deixant sense camisa!

Els xinos després de las recentas pallissas que 'ls hi han pegat 'ls japonesos primer y totas las potencias després, han fet com nosaltres. Han creat tres ministeris nous.

Aixó demostra la universalitat de un adagi. Tant á Xina com aquí, queda probat que á gos flach tot son pussas.

Tenim la resta'nbónica á Marsella qu'es com si diguesim al tombar de la cantonada.

Dada la frecuencia y la facilitat de comunicacions que que hi ha entre'l port francés y el nostre, ja cal que las autoritats filin prim si no volen incorre en una terrible responsabilitat.

Si per negligencias de nostras autoritats ó per un culpable abandono's deixés la portella oberta á la terrible plaga, cal advertir'ho ben alt y ben clar. Tal volta serian débils murallas devant de la popular indignació las legions de 'ls Xanxas ó las estratégicas fortificacions del Palau del Govern civil.

Oído á la caja, estimats colaboradors

LA TOMASA dedicarà com de costum lo número del 31 del corrent á la commemoració de 'ls Difunts y agraeix anticipadament la colaboració de tots 'ls que la vulguin honrar contribuint á la confecció d'un número lluhit.

Hi ha temps pera'l envío d'originals hasta'l diumenje dia 27 del present mes

¡Conque á espavillarse tocan y gracias anticipadas!

El *Lliberal* que'ns ha brotat á Barcelona, ab la nobilíssima tasca de regenerarnos y fernos entrar en el *concierto de los pueblos cultos*, se n'ha pensada una que si té un costat simpàtic per quant, segons diu, dedicarà'l producte integro á extinguir la mendicitat, per altre cantó'ns avergonxeix que siga un periòdic que's spacia de sério'l organizador d'un espectacle brutal y desmoralisador com es una corrida de toros.

Donchs si, el *Lliberal* pera ferse la *reclame*, ha organisat una corrida de Beneficencia que's celebrarà lo dia 27 en las Arenas y en la que mataran tres *diestros* de lo milloret que corre.

Com que 'ls diners, encara que provinguin del espectacle nacional no fan olor y s'edicaràn á un fi laudable, no hém de combatre la iniciativa del *Lliberal*, pesar del fi interessat que la guia, pero si farem un oficial colega que li hauriam aplaudit un'altra idea que'nagués sigut més noble y més en consonancia ab lo modo de ser del poble catalá.

Es més; desd'ara li augurém que d'aquest modo no fara carrera á Barcelona.

Aquestas iniciativas van molt bé per Madrid y per Se villa. Aquí no'ns convens això de rentar la ma bruta de la mendicitat ab la més bruta encara del asquerós flamenquisme.

Ara si que sembla que lo de 'ls carlins va de serio.

No son pas romansos. Els partidaris de 'n Chapa están decidits á donar un que sentir, avans de que 'l reyot Alfonso siga proclamat Rey.

Com qu' aixó ha de tenir lloch en la primavera vinenta, vol dirse qu' avans d' aquella fetxa farán lo suprem esforç per posar en lo trono d' Espanya al rey de las húngaras ó al seu hereu *Caimitu* ó á la querida de 'n Folchi. No vé d' aquí, mentres sigui un de la familia.

Els carlins de las comarcas ahont el *Terso* té mes arraigo, están esperant ordres de Venecia ab lo retaco apunt y 'l sabré esmolat. En tota la frontera francesa diu que 's treballa activament entrant armas á Espanya de contrabando. En resum que la carlinalla está disposada á tirar al resto per surtir ab la seva.

Que regularment resultarà ab una *ó* com una casa. Es dir una *seba* de tamanyo colossal.

✱

A Gahcia hi ha un poble que 's diu Barco de Valdeorras ahont la gent 's mor de necessitat en mitx del carrer. La Hisenda ha embargat més de mil fincas per atrassos de la contribució. Els vehins emigran per centenars. Un sol barco va emportarsen 300 cap á America. El poble sembla un campament després d' una derrota. Els soldats recorren els carrers armats de Mausers per cobrar las contribucions.

Fins aquí las noticias que transmeten els corresponents.

Ara un comentari á tall de profecia.

Ab dos anys més de monarquia restauradora, tota Espanya será Barco de Valdeorras.

¡Es dir, un barco á picel!

✱

Las autoritats que tenim á Barcelona, podrán ser tot lo discutibles que 's vulgui, pero en cambi no 's pot negar que quan arriba 'l dia d' una necessitat, quan el poble á qual frente están, necessita de la seva generositat son desprésas, y *armas al hombro*.

Vegis si nó, los donatius ab que han *encapsalat*, la llista oberta pera socorre als infelissos pagesos de la conca del Llobregat qu' han perdut sas casas y cullitas de resultas de las inundacions darrereras: Eminentissim cardenal Cassañas 20 duros; excelentissim Capita General 10 duros; excelentissim president de la Audiencia 4 duros; il·lustrissim delegat d' Hisenda 2 duros... y aixis successivament.

L' únich que no hi vist en la llista de donants es lo gobernador civil, pero no es d' extranyar, porque per un cantó está atrafegat trassant un plan de combat pera defensar l' edifici del Palau gubernatiu y per l' altre 's reserva per tancar la suscripció, quan tothom ja hi hagi contribuït.

Si 'm prometen el secret, 'ls diré que probablement 's tancarà la suscripció ab cinch céntims... falsos.

¡Que 's van donar de cambi, al comprar l' altre dia lo diari *Las Noticias*!

✱

La tan coneguda com distingida Societat «Cervantes» sabém que en la próxima temporada, donará sas concorregudas funcions en lo elegant teatro de Novetats, en que hi actuarà la companyia dels Srs. Piera y Buxens y de la que 'n formarà part la eminent actriu catalana Sra. Mena.

Felicitem á la Directiva de la Societat, per l' acert que ha tingut al reanudar sas funcions en teatro y companyia tant notables.

✱

A Madrid han passat dos dias sense poguer menjar carn per no havern hi á las carnicerias.

Ja era hora de que 'ls madrillonys tastessin uns quants dias, lo que 'ls demés espanyols hem de soportar per un seguit.

Ja era hora de que haguessin de rosegar l' os... de no poguer menjar carn.

Fins que 'ls de Madrid dejunin, no girarém la truyta.

✱

Dihuen e's últims telégramas qu' en Romero Robledo está desorientat. Segóns confessió propia no sab lo que va á passar aquí.

Ja era temp de que el de la barra, després de tan desbarrar, 's confessés á si mateix que no sab ahont va, ni lo que vol, ni lo que li passa.

¡Diu qu' está desorientat

y al fi 's confessa vensut?

Aquí, de tant sapigut

ja ho teniam olvidat!

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA — qu' encare ningú may no li ha trencat

CARRER NOU-12 A l' hora del sabó. Com que soch el periódich de mes importancia y 'l més ben escrit, com que 'ls meus redactors son els mes guapos y mes aixerrits, com que impremta, administració y totas las seccions fins al numº 100, funcionan millor que en lloch més, vaig á fer un acte. Compro vuyt toros de la millor ganaderia, llogó 'ls tres espasas millors del orbe y assombro al món ab un *alarde* de tauomaquia que 'l deixi tonto. Las autoritats m' apoyan porque temen la meua circulació (?) tothom m' ajuda y deixo blaus als meus competidors. Aixis educó al poble barceloní y 'm dono un bombo colossal pagat pe 'ls estúpits á benefici de 'ls pobres (diguém los meus redactors, als que pago ab tres pessetas y mitja.) Demá... demá ja sé 'l que 'm toca; plegar la edició del dematí, que no dona ni per sabatas.

EL LLIBERAL (A) FATXENDA.

CASSINO DE PARIS. 13- A l' hora de la caygada. *Lo que va de ayer á hoy*.. Ahir era l' home de confiança del bisbe Morgades y reventava á ne 'n Pey... Avuy faig d' acomodador en lo teatro de 'ls triomfs de Mossén Lloro. Es clar 'ls toros 'm causan tanta *búa*, que no més me sento ab ánimos de *picar*... tabaco, quan faig gorras. Y com qu' además l' art dramátich que vaig demostrar ab *Joaquina*, no m' ha resultat tant com al autor de *Paiernitat*, no tinch mes remey que fer assentar á la gent, allá mateix ahont mossén Pey-Ordeix la faya alsar... d' entusiasme. ¡Al menos el Cardenal m' hagués prés de *vaiet de chambre*!..

MEMENTO.

EL DALUVIO-15- A l' hora de dir tonterias. El catalanisme es retrógrado porque ho dich jo; restablirà la inquisició porque jo ho afirmo; els catalanistas tots van á missa cada dia porque jo ho sé; son burgesos y explotadors porque jo ho dich; 's menjan la sanch de 'ls pobres y 'l fetje de 'ls desheretats porque jo ho hi vist. Son en resum uns estúpits, uns indecents y uns irracionals porque 'm dona la gana de dirho. Y qui es que ho diu? Jo. Y qui soch jo? Donchs un irracional, estúpit, cent cops més indecent que tots els catalanistas plegats, puig ja 'm firmo.

EL MALETA INDECENCIAS.

TALONARIS

PERA

apuntacions del sorteig de Nadal

Magníficament litografiats e impresos a
dugues tintas ab l'alegoria de la Fortuna

Los de 100 fullas, a 80 centims

" " 50 " a 50 "

Ventas al per Major y Menor

Litografia Barcelonesa

— DE —

Ramón Estany

6, Carrer de Sant Ramon, 6. BARCELONA

Als senyors Corresponsals de LA TOMASA, llibrers, kioscos y demás punts de venta, se'ls farà lo desquento acostumat.

LA BUBÓNICA

Un competidor terrible
se li presenta al Govern
en sa destructora tasca
d' enviarnos cap' al infern.

LA TOMASA PERIODICH

Festiu, Il·lustrat y Literari

PREUS DE SUSCRIPCIO

Espanya y Portugal tintre. 1'50 ptas.

Cuba y Puerto Rico " 8 "

Extranjer " 8 "

Número corrent. . . . 0 10 "

LITOGRAFIA BARCELONESA
S. Ramon, 6. — BARCELONA

LA NOVA TRÍPLICE

John Bull fa temps que 'nsfesteja,
fa temps que 'ns mira ab bon ull...
jojo al Cristo ab las butxacas,
que som amiohs de John Bull!